

## СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ТА ІНДИКАТОРНИХ ПОКАЗНИКІВ СТАНУ ЕКОНОМІЧНОЇ ЗАХИЩЕНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

*Проведено системний аналіз факторів та показників-індикаторів, що впливають на точність діагностики економічної захищеності промислового підприємства. Встановлений взаємозв'язок між ступенем економічного захисту виробничо-господарської структури та платоспроможністю, ліквідністю, ефективним планування грошових надходжень і виплат з забезпеченням рівноваги фінансових потоків, які рухаються в різних напрямках і впливають загалом на результативність підприємницької діяльності.*

**Ключові слова:** економічна захищеність, показники-індикатори, дестабілізуючі фактори, промислове підприємство.

Для будь-якого промислового підприємства першочергового значення набуває проблема його економічної захищеності, яку можна трактувати як досягнення виробничо-господарською структурою стабільного фінансового стану через низку фінансово-економічних показників в аспекті цілісного захисту від різноманітних несприятливих дестабілізуючих економічних чинників як внутрішнього, так і зовнішнього характеру. У цій ситуації важливе значення відводиться попередньому системному аналізу деяких введених показників-індикаторів, що дозволяють ефективно систематизувати вплив, а пізніше оцінити результат діагностованого стану економічної захищеності господарюючого суб'єкта і прийняти виважені рішення щодо його подальшої динаміки.

Як свідчить аналіз останніх досліджень і публікацій, все більше вітчизняних науковців, таких, як: А. О. Азарова, І. О. Бланк, О. І. Гадзевич, О. І. Олексик, О. В. Рузакова, О. О. Терещенко, Г. О. Швиданенко, Р. В. Юр'єва, О. Р. Янкової [1-6] та багато інших займаються проблемами оцінювання фінансового стану промислових підприємств, проте не всі у своїх дослідженнях виходять на інтегрований економічний захист суб'єктів господарювання, враховуючи індивідуально підбрану групу фінансово-економічних показників та факторів, що безпосередньо на нього впливають. Однак при додатковому їх якісному системному аналізі можна встановити максимально тісний взаємозв'язок з мікро- та макросередовищем, що відіб'ється на функціональній залежності окремих складових економічної захищеності промислового підприємства з загальною економічною безпекою держави. Саме в цьому і полягає актуальність цієї проблеми.

Метою роботи є узагальнення мікро- та макроекономічних факторів та здійснення системного аналізу профільних фінансово-економічних показників, кількісна оцінка яких у динаміці корелює з точністю діагностики такої категорії, як економічна захищеність промислового підприємства, що дозволяє в умовах ринку швидко відновити величину його економічного захисту на дозволеному рівні у сфері основних видів підприємницької діяльності.

Основними завданнями є: 1) встановлення причин

втрати платоспроможності та ліквідності окремих промислових підприємств, що впливають на зниження рівня їх економічної захищеності; 2) аналіз структури балансу промислових підприємств за основними розділами; 3) оцінка основних показників-індикаторів стану економічної захищеності; 4) аналіз шляхів забезпечення економічної захищеності підприємств на перспективу.

Сучасна економічна ситуація в Україні все ще характеризується істотною фінансовою нестабільністю через значні інфляційні процеси, що, передусім, позначаються на результатах діяльності суб'єктів господарювання реального сектора економіки. Зазвичай вони постійно коливаються, маючи значний діапазон значень, що суттєво розбалансовує фінансовий механізм останніх. Це призводить до зниження їх економічної захищеності або до повної її втрати. Проте процес цей досить індивідуальний, оскільки одні підприємства все ж таки більш-менш благополучно зможуть пройти свій «життєвий цикл» стадії зростання обсягу виробництва, а інші, вичерпавши можливості протистояти дестабілізуючим ситуаціям, що виявляється насамперед у кризі взаємних неплатежів, наближаються до банкрутства або стають потенційними банкрутами [7, с. 4-22].

Основною причиною неплатежів фінансово-нестійких вітчизняних промислових підприємств є вибраний ними нераціональний шлях управління своєю господарською й інвестиційно-інноваційною діяльністю, що зумовлено в першу чергу неефективним використанням позичених коштів, пов'язаним з цим непередбаченим зростанням фінансового й інвестиційного ризику та неможливістю впровадити на ринок інноваційний промисловий продукт.

Тривала неплатоспроможність таких підприємств спочатку обмежує, а потім і зовсім блокує їх діяльність. У цій ситуації важливо дотримуватись оптимальної дебіторської політики, а якщо на підприємстві робиться наголос на використання зовнішніх запозичень, то вони мають бути перенесені на фінансування лише довгострокових інвестиційних програм, рівень прибутковості яких дав би змогу виконувати зовнішні

зобов'язання на принципах самокупності [8, с. 36], що забезпечить додатковий захист, повну та вчасну виплату боргів з меншим ризиком.

У разі ослабленого фінансового стану або, відповідно, недостатнього рівня економічної захищеності на промислових підприємствах завжди спостерігається зниження ліквідності і платоспроможності, як правило, індикатором цього виступає підвищення кредиторської і дебіторської заборгованостей відносно попереднього періоду

паралельно зі зменшенням величини власного капіталу, що чітко прослідковується за даними структури балансу підприємств у галузі промисловості за досліджуваний період 2005-2010 рр., складеної згідно з [9] (див. табл. 1), а саме – за розділами: оборотні активи, довгострокові і поточні зобов'язання. Проте довгострокова дебіторська заборгованість у складі необоротних активів у такій ситуації може відчутно зменшуватись.

Таблиця 1. Структура балансу промислових підприємств за період 2005-2010 рр. (у % на кінець року)

Рік	Актив			Пасив				
	необоротні активи	оборотні активи	витрати майбутніх періодів	власний капітал	забезпечення наступних витрат і платежів	довгострокові зобов'язання	поточні зобов'язання	доходи майбутніх періодів
2005	53,7	45,8	0,5	49,5	1,8	8,2	39,4	1,1
2006	52,5	47,0	0,5	48,2	1,7	12,0	36,9	1,2
2007	52,4	47,1	0,5	47,0	1,8	13,8	36,4	1,0
2008	50,2	49,1	0,7	40,3	1,5	16,3	41,0	0,9
2009	49,8	49,3	0,9	37,4	1,6	16,0	44,1	0,9
2010	47,6	51,5	0,8	34,6	1,8	15,1	47,7	0,7

Аналогічно під посилений контроль щодо стану економічної захищеності виробничих підприємств можуть потрапляти такі групи розрахункових показників, як: рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність реалізованої продукції, оборотність активів, оборотність товарно-матеріальних запасів, середній термін оплати дебіторської заборгованості покупцями продукції підприємства, середній термін оплати кредиторської заборгованості постачальникам, коефіцієнт автономії, коефіцієнт забезпечення боргів та деякі коефіцієнти ліквідності, зокрема коефіцієнт загальної ліквідності, термінової ліквідності та абсолютної ліквідності [10, с. 28–32]. Цей перелік може бути доповнений і показником рентабельності від операційної діяльності, динаміка якого в промисловості України за період 2005-2010 рр. зображена на рис. 1. [9, с. 70].

Динаміка цього показника цілком кореспондується з динамікою величини обсягу реалізованої промислової продукції за аналогічний період часу (див. рис. 2).

Хоча на практиці аналітична оцінка фінансового стану господарюючого суб'єкта на основі таких коефіцієнтів не завжди є однозначною, оскільки, наприклад, зменшення частки боргів у сукупному капіталі зміцнює фінансову незалежність підприємства, проте водночас звужуються джерела фінансування та можливості підвищення ефективності його діяльності. Показники середнього терміну оплати дебіторської заборгованості й оплати кредиторської заборгованості характеризують також активність підприємства у сфері розрахунків з партнерами. Однак значна невиправдана тенденція до їх підвищення може стрімко послабити економічну захищеність і дестабілізувати поточну структуру

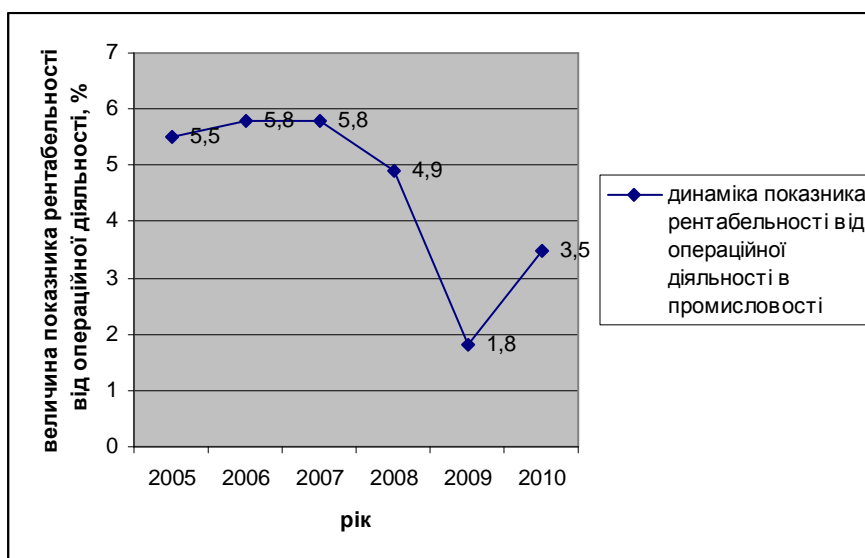


Рис. 1. Динаміка показника рентабельності від операційної діяльності в промисловості за період 2005-2010 рр.

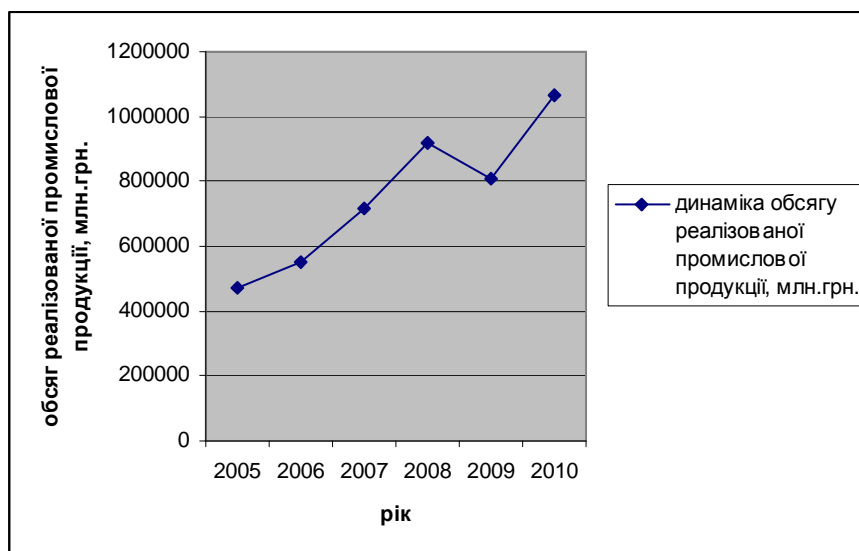


Рис. 2. Динаміка обсягу реалізованої промислової продукції за період 2005-2010 рр.

джерел фінансування підприємства, що пов'язано, з одного боку, або зі ступенем прибутковості та оборотності капіталу, або, з іншого, – зі ступенем підвищеного фінансового ризику.

Тому, прагнучи економічного захисту суб'єктів підприємницької діяльності, ставлять за мету, насамперед, забезпечити підприємству сталий економічний і фінансовий розвиток під впливом постійних внутрішніх та зовнішніх загроз, які безперервно виникають в умовах ринкової нестабільності і повинні бути швидко усунуті щораз більш дієвими способами підвищення ефективності їх роботи. Цього можна досягти тільки за умови ефективного планування комплексу фінансово-економічних заходів на підприємстві, а саме - через раціональне управління формуванням власних фінансових ресурсів, через забезпечення максимальних конкурентних переваг підприємства на ринку та достатніх обсягів продажу готової продукції [11].

Під час побудови системи перспективного планування економічної захищеності на підприємстві і забезпечення її тривалої дії потрібні: раціональна фінансова політика з чітко визначеною фінансово-економічною стратегією підприємства, строгий прогноз-контроль відхилень основних фінансово-економічних показників від нормативних значень, комплексна оцінка за результатами аналізу фінансової звітності підприємства за декілька останніх років та внесення їх у базу даних для інформаційної обробки та прогнозована динамічна оцінка кон'юнктури ринку, що управляє цілями підприємства з урахуванням його основних процесів кредитування, емісії цінних паперів, валютних розрахунків, збуту готової продукції обов'язково в межах виконання цільової виробничої функції – максимізації прибутку з мінімальними або хоча би частково обмеженими витратами.

Останніми роками в державі катастрофічно зменшився обсяг реального валового внутрішнього продукту саме за рахунок того, що велика кількість підприємств матеріального сектору виробництва втратила свою економічну захищеність, опинившись

на межі банкрутства внаслідок насамперед недостатньої забезпеченості фінансовими ресурсами.

Хоча загалом у підприємницьких структурах зосереджені значні фонди цих ресурсів, проте, як показали дослідження, вони розміщені нерівномірно по окремих суб'єктах господарювання і галузях промисловості, а тому можливості їх розширення й розвитку неоднакові [12]. Це означає, що не можна автоматично захистити від банкрутства і повної втрати економічної захищеності всі одночасно підприємства і, тим більше, щоб вони всі мали однакову величину рівня економічної захищеності.

Нерівномірність фінансового забезпечення деяких виробничо-господарських структур, першочергово за рахунок власних ресурсів, може бути пов'язана одночасно як з внутрішніми факторами, так і з зовнішніми. Внутрішні фактори, які безпосередньо впливають на погіршення фінансового стану підприємств, пов'язані з незбалансованістю між рівнем організації виробництва, високою собівартістю продукції та її якістю. Зовнішніми факторами є система оподаткування, ліцензування, насиченість ринку товарами певної групи, платоспроможність покупців.

Взагалі під фінансовими ресурсами підприємств розуміють сукупність власних і позичених джерел грошових коштів та їх еквівалентів у формі цільових грошових фондів, що акумулюються в них і необхідні для забезпечення їх господарської діяльності в найближчий період часу. Якщо раніше при управлінні процесом формування фінансових ресурсів на підприємстві надавали перевагу попередній тривалій оцінці класифікації всіх коштів у загальній сукупності фінансових ресурсів та можливості керувати фінансовим ризиком, то сьогодні, в умовах подолання наслідків фінансової кризи в реальному секторі економіки, актуалізувалось питання швидкого реагування на прийняття рішення щодо виваженого та якісного фінансового планування на підприємстві з метою формування оптимального обсягу фінансових ресурсів для задоволення його першочергових потреб і підтриманні на оптимальному рівні їх економічної захищеності. Це забезпечить хоча би на певний період

збереження темпів стабільного функціонування господарюючого суб'єкта, навіть у разі погіршення деяких видів показників рентабельності.

Під час короткострокового планування фінансових ресурсів у межах до року потрібна найбільша точність визначення розміру і термінів платежів і висока їх деталізація. У разі виявлення дефіциту або надлишків ліквідності ресурсів на промисловому підприємстві цю проблему розв'язують тільки фінансовими методами. Загалом метою планування грошових надходжень і виплат є забезпечення рівноваги грошових потоків,

які рухаються в різних напрямках і впливають на результативність підприємницької діяльності. Наприклад, планування надходжень і виплат передбачає розроблення плану грошових потоків на основі платіжних засобів на початок періоду, плану інвестицій і реінвестицій, плану зовнішнього фінансування і визначення резервів ліквідності.

До того ж структура інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності, у тому числі – у промисловість, за 2010 рік в Україні мала такий розподіл у відсотках (див. рис. 3).

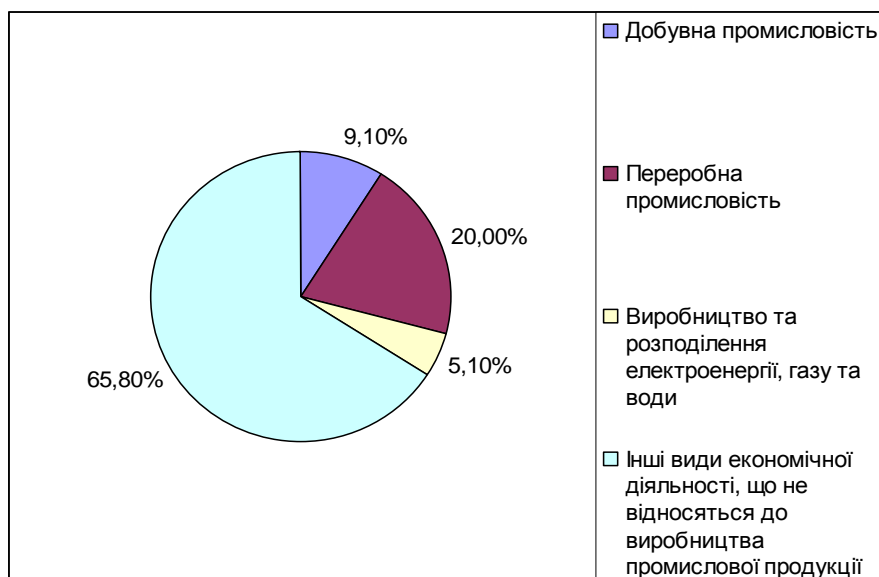


Рис. 3. Структура інвестицій в основний капітал промисловості та в інші види економічної діяльності за 2010 рік

Це відповідає наступній тенденції відносно попереднього 2009 року, а саме: в добувну промисловість структура інвестицій зменшилась на 0,1 %, у переробну промисловість - на 3,3 %, у виробництво та розподілення електроенергії, газу та води - на 0,4 %, проте у інші види економічної діяльності, що не відносяться до виробництва промислової продукції, зросла на 3,8 % [9].

Відомо, що інтегрована система економічної захищеності підприємства є стійкою, якщо всі без винятку економічні процеси на підприємстві забезпечуються безперервним надходженням достатньої кількості фінансових ресурсів з розумною часткою іноземних вливань.

До того ж, щоб зменшити втрати, пов'язані з користуванням позиченими коштами, промисловим підприємствам іноді для стабільного підтримання своєї економічної захищеності пропонується повертати позику не всією сумою в кінці встановленого строку, а частинами кожен місяць, з огляду на те, як показник власного капіталу підприємства зростатиме. За рахунок цього в тих умовах, коли невигідно використовувати позичені кошти (через високий рівень кредитних ставок і низький валовий дохід), структура капіталу в міру повернення кредиту змінюватиметься у бік зменшення частки позичених коштів, не змінюючи загального стану економічної захищеності. За рік користування позикою підприємство зможе повернути половину залучених коштів.

Рентабельність власного капіталу із поступовим

поверненням позики зростатиме, причому чим більший розмір валового доходу, тим меншими темпами вона зростає. Якщо побудувати залежність для валового доходу у вигляді прямої лінії, то вона матиме дуже незначний нахил, тобто, чим вище значення по осі ординат, тим більше пряма зменшує нахил, наближаючись до такого рівня, де вона буде паралельною до осі абсцис, тобто зміна структури капіталу не приводить до зміни рентабельності. У разі перевищення валового доходу пряма матиме від'ємний нахил, тобто рентабельність падатиме зі зменшенням частки позиченого капіталу.

Під час кількісного та якісного аналізу процесу кредитування доводиться зважати на ефективність використання фінансового левериджу в умовах, коли очікується високий валовий прибуток і коли рентабельність власного капіталу підприємства зростає зі збільшенням частки позиченого капіталу. У таких умовах вигідно нескінченно залучати позичений капітал, проте слід враховувати двояке розуміння фінансового левериджу: чим більше підприємство має боргів у структурі свого капіталу, тим вищий фінансовий ризик, тобто вища ймовірність, що підприємство не зможе сплатити борг, а це прямий шлях до руйнування економічної стабільності і, відповідно, захищеності.

У таких умовах підприємства зможуть використати ефект фінансового левериджу як спрямування боргів на фінансування інвестицій. Але фінансовий леверидж вигідно використовувати в разі отримання високого валового доходу, тобто у період загального піднесення

економічної активності, а у період спаду він призводить до втрат. За рахунок зменшення кредитних ставок зменшуватиметься необхідна величина валового прибутку, вище від якої фінансовий леверидж є вигідним. Таким чином, у разі зменшення кредитних ставок зменшується фінансовий ризик і зростає ефективність фінансового левериджу. Використовуючи борги для фінансування інвестицій, підприємство має підтримувати певний баланс між заборгованістю і власним капіталом для забезпечення довготривалої економічної захищеності. Розмір боргів може підвищити ризик фінансової нестабільності, насторожити інвесторів щодо кредитоспроможності виробничо-господарської структури, тому доцільним є повернення позики рівними частинами протягом декількох років, тоді поступово рентабельність власного капіталу зростає до величини, яка характерна для структури коштів без позиченого капіталу.

Відомо, що кількісна оцінка ризику є спробою подолати невизначеність, характеризуючи будь-яку випадкову величину єдиним показником [13, с. 39], найчастіше це ефективність (прибутковість) або збитковість підприємства, де цей єдиний показник ризику саме і буде відображати стан поточної економічної захищеності суб'єкта господарювання. Проте навіть запропонувавши так званий коефіцієнт трансформації, який дозволив би віднайти зворотній стан вже економічної захищеності, він не буде мати той кількісний вимір, повністю адекватний стосовно реального рівня захисту, так як деякі підприємства, перебуваючи у кризовому стані, щоб не стати остаточно потенційними банкрутами, вимушені незаконно йти у «тіньовий» сектор економіки, або використовувати бартерні технології взаєморозрахунків на ринку готової продукції замість кредитно-грошових відносин, позбавляючи його обігових коштів чи інших засобів не тільки на розширене, а й на просте відтворення, тобто свідомо заганняючи підприємство в небезпечну зону підвищеного економічного ризику [14, с.11].

Проте ступінь захищеності промислового підприємства буде стрімко зростати, якщо на суб'єкті господарювання спостерігається висока ефективність інноваційних процесів. Своєю чергою, на інноваційну сферу діяльності промислового підприємства впливають такі фактори та показники-індикатори оцінювання нововведення на різних стадіях внутрішньоорганізаційного інноваційного процесу як: рівень фінансових витрат, рівень віддачі на вкладений капітал, наукова дієвість підприємства стосовно поставлених цілей, ступінь ризику і невизначеності, швидкість розповсюдження інформації про інноваційний продукт, відповідність існуючим нормам і цінностям, складність інновації, ступінь науковості, відносна ступінь корисності від інновації з боку користувачів, місце виникнення інновації, можливість упровадження нововведення частинами, при невідомому впровадженні інновацій можливість повернення до попередньої практики підприємницької діяльності, рівень схильності персоналу підприємства до нововведення, вплив нововведення на міжособисті відносини, можливість таємного впровадження інновацій, можливість подальшої модифікації нововведення, можливість дифузії нововведення тощо [15, с. 31-32].

Індикатори завжди обираються з точки зору

комплексної оцінки певної проблеми, тому їхня ґрунтовна деталізація не потрібна. У нашому випадку індикатор інноваційної безпеки підприємства можна обчислювати через співвідношення обсягу фінансування науково-технічних робіт за рахунок власних і позичених джерел (загальної капіталізації підприємства) до валового прибутку.

В умовах нестабільного ринкового середовища дослідження показали, що процес інвестування не підлягає достатньо точному економіко-математичному прогнозуванню в зв'язку з тим, що інвестиційні вкладення у виробничо-господарській структурі, як правило, як своєю природою надходження є нерівномірними як за часом, так і за обсягом, що робить їх кількісний вимір-прогноз за участю низки показників аксіоматично підпорядкованим закону розподілу ймовірностей випадкової величини, у кращому випадку, з урахуванням прогнозованої допустимої похибки.

Взагалі процес управління за станом інвестиційної захищеності підприємства у складі загального економічного захисту тісно кореспондується з аналізом економічних результативних показників від запроваджених іноземних інвестицій: динаміки прибутків від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, загальної тенденції зміни фінансового стану, зміни рівня конкурентоспроможності як продукції, так і підприємства загалом, зміни якісних параметрів продукції, динаміки витрат на виробництво та реалізацію готової продукції тощо [16].

Проте до того ж слід враховувати, що прямі іноземні інвестиції самі підпадають під комплексну оцінку закономірностей свого територіального розподілу, що здійснюється через статистичні методи, які використовують насамперед для розрахунку коефіцієнта концентрації і коефіцієнта локалізації інвестиційних ресурсів, встановлення регресійних залежностей, в умовах застосування кластерного та дисперсійного аналізу та для розрахунку системи показників варіації. Точність цих цільових статистичних методів буде прямим чином залежати від значущості і відповідної кількості вибраних вхідних показників для оцінювання. Проте при значній їх кількості буде ускладнюватись процес протікання діагностичного оцінювання, але повніше відобразить точність їх територіального розподілу. Для рівня окремого промислового підприємства кількість показників-індикаторів для діагностики саме його стану інвестиційної захищеності може бути суттєво зменшена, що пов'язано з тим, що на цьому рівні роль деяких макроекономічних показників стає більш формалізованою: втрачається важливість оцінки вибору інвестора, оцінка інвестиційної привабливості держави, класифікаційні види фінансування, проте на перший план виходять кількісна оцінка обсягу інвестицій як зовнішніх, так і внутрішніх, що надходять на промислове підприємство; окупність капіталовкладень, що були використані на виготовлення і збут інноваційної продукції; величина інвестиційного ризику, що прямим чином залежить від рентабельності інвестицій тощо.

Таким чином, системний аналіз факторів та індикаторних показників стану економічної захищеності промислового підприємства показав, що його рівень насамперед буде залежати від стабільності

фінансового стану, на який впливають характерна стійка ліквідність, платоспроможність, оптимальне співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованостями, висока рентабельність за основними показниками, достатня забезпеченість власними оборотними коштами при раціональному використанні ресурсів за наявності на господарюючому суб'єкті ефективного планування грошових надходжень, включаючи й надходження інвестицій, і виплати з забезпеченням рівноваги грошових потоків, які рухаються в різних напрямках і впливають загалом на результативність підприємницької діяльності.

### Список літератури

1. Азарова, А.О. Підходи до формалізації механізму оцінювання фінансового стану підприємства [Текст] / А. О. Азарова, О. В. Рузакова // Фінанси України. – 2006. – № 512. – С. 121-129.
2. Бланк, И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия: [Монографія] / И. А. Бланк. – К.: Ника – Центр, Эльга, 2004. – 784 с.
3. Гадзевич, О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. І. Гадзевич. – К.: Кондор, 2004. – 180 с.
4. Терещенко, О. О. Антикризисное финансовое управление на предприятии: [Монографія] / О. О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2008. – 272 с.
5. Швиданенко, Г. О. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства: [Монографія] / Г. О. Швиданенко, О. І. Олексик. – К.: КНЕУ, 2002. – 192 с.
6. Янковой, О. Р. Критичний аналіз методів експрес-діагностики фінансового стану підприємств [Текст] / О. Р. Янковой, Р. В. Юр'єва // Держава та регіони. – Запоріжжя, 2005. – № 5: Економіка та підприємництво. – С. 277-284.
7. Управління фінансовою санацією підприємства [Текст] : навч. посібн. / С. Я. Салига, О. І. Дацій, Н. В. Несторенко, О. В. Серебряков. – К.: Центр навч. літ., 2005. – 240 с.
8. Сухоруков, А. І. Фінансова безпека держави [Текст] : навч. посібник / А. І. Сухоруков, О. Д. Ладюк. – К.: Центр учб. літ., 2007. – 192 с.
9. Статистичний щорічник України за 2010 рік [Текст] / За ред. О. Г. Осауленка, Відп. за випуск Н. П. Павленко. – К.: Державна служба статистики України, 2011. – 559 с.
10. Ортинський, В. Л. Економічна безпека підприємств, організацій та установ [Текст] : навч. посібн. / В. Л. Ортинський, І. С. Керницький, З. Б. Живко, М. І. Керницька, М. О. Живко. – К.: Правова єдність, 2009. – 544 с.
11. Хома, І. Б. Шляхи забезпечення економічної безпеки виробничих підприємств на сучасному етапі розвитку [Текст] / І. Б. Хома // Збірник тез доповідей III Наук.-практ. семінару з міжнар. участю «Проблеми розбудови митної системи в інтересах економічної безпеки України» (26–28 листопада 2009 р.). – Тернопіль: Вид-во "Вектор", 2009. – С. 168–170.
12. Ковальчук, С. В. Фінанси [Текст] : навч. посібн. / С. В. Ковальчук, І. В. Форкун. – Львів: Новий Світ- 2000, 2006. – 568 с.
13. Вітлінський, В. В. Економічний ризик і методи його вимірювання [Текст] : підруч. / В. В. Вітлінський, С. І. Наконечний, О. Д. Шаранов. – К.: ІЗМН, 1996.
14. Зацеркляний, М. М. Основи економічної безпеки: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / М. М. Зацеркляний, О. Ф. Мельников. – К.: КНТ, 2009. – 337 с.
15. Микитюк, П. П. Інноваційна діяльність: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / П. П. Микитюк, Б. Г. Сенів. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.
16. Ізмайлов, Я. Методологічні аспекти аналізу іноземних інвестицій [Текст] / Я. Ізмайлов // Збірник тез

доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції «Теорія і практика економічного аналізу: сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку». – Тернопіль (29 вересня – 1 жовтня 2011 року). – 2011. – 407 с., С. 131-133.

### РЕЗЮМЕ

*Хома Ирина*

#### **Системный анализ факторов и индикаторных показателей состояния экономической защищённости промышленного предприятия**

Проведён системный анализ факторов и показателей-индикаторов, которые оказывают влияние на точность диагностики экономической защищённости промышленного предприятия. Установлена взаимосвязь между степенью экономической защиты производственно-хозяйственной структуры и платёжеспособностью, ликвидностью, эффективным планированием денежных поступлений и выплат с обеспечением баланса финансовых потоков, которые двигаются в разных направлениях и влияют в общей сложности на результативность предпринимательской деятельности.

### RESUME

*Khoma Iryna*

#### **Systems analysis of factors and indicator parameters of economic protectability of industrial enterprises**

Systems analysis of the factors and the parameters-indicators that have an impact on the diagnostics accuracy of economic protectability of industrial enterprises are conducted. The interrelation between the degree of economic security of production structure and business solvency, liquidity, efficient scheduling of receipts and payments to ensure the balance of financial flows, which move in different directions and, in total, have an effect on entrepreneurial activity, are determined.

*Стаття надійшла до редакції 13.02.2012 р.*